

MEDIJI O ZDRAVSTVU

utorak, 26. septembar 2023.godine

RTS- Radojević Škodrić za RTS: Vakcine protiv gripa stigle u Srbiju, tokom sledeće nedelje u svim domovima zdravlja

BLIC- PRVA INFEKCIJA ROTAVIRUSA JE NAJTEŽA Ovo su 3 ključna simptoma, a evo kada stanje zahteva hospitalizaciju

N1- Mesec borbe protiv raka dojke: U 30 gradova dat start za biciklističku vožnju

DANAS- Kako se tinejdžerke u Srbiji štite od neželjene trudnoće i koliko je njih završilo na abortusu: Danas je Svetski dan kontracepcije

POLITIKA- Nacionalno savetovalište za pacijente sa kardiovaskularnim bolestima

POLITIKA- Najboljim srpskim studentima medicine u inostranstvu po 10.000 evra

POLITIKA- Ključna uloga farmaceuta u razvoju novih lekova

Radojević Škodrić za RTS: Vakcine protiv gripa stigle u Srbiju, tokom sledeće nedelje u svim domovima zdravlja

U Srbiji raste broj pozitivnih na koronavirus. Čekaonice su pune i zbog drugih infekcija. Direktorica Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje Sanja Radojević Škodrić rekla je za RTS da su vakcine protiv gripa stigle u Srbiju i da će tokom sledeće nedelje biti dostupne u svim domovima zdravlja. Istakla je i da će do kraja godine biti objavljena nova lista inovativnih lekova.

Sanja Radojević Škodrić navodi da su vakcine protiv gripa juče stigle u Srbiju i da se radi o četvorovalentnim vakcinama proizvođača "Abot" iz SAD.

"Ukupan broj doza koji smo kupili je 364.500, od toga su najveći broj četvorovalentne, a 20.000 su 'Torlakove' trovalentne vakcine. Vakcina će sada biti distribuirana zavodima za javno zdravlje i tokom sledeće nedelje će biti u svim domovima zdravlja", rekla je direktorka Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje.

Istakla je da će stručnjaci reći kada je najbolje vreme da se građani vakcinišu protiv gripa, ali da je važno da je vakcina dostupna.

Sanja Radojević Škodrić je objasnila i ko ima pravo da se vakciniše protiv gripa o trošku države.

"To su svi stariji od 65 godina, sve trudnice, deca starija od šest meseci koja imaju hronična oboljenja, članovi porodice svih onih koji iz nekog zdravstvenog razloga ne mogu da prime vakcinu, kao i svi oni koji su smešteni i zaposleni u gerontološkim centrima", navela je Radojević Škodrićeva.

Podsetila je da je vakcinacija protiv gripa bila od pomoći tokom pandemije koronavirusa, pošto su, kako je rekla, oni koji su bili vakcinisani protiv gripa imali bolju kliničku sliku kada su oboleli od kovida.

HPV vakcinu primilo 26.000 mladih

Govoreći o HPV vakcini, direktorka RFZO je navela da je od juna prošle godine omogućeno da se svi mladi od 9 do 19 godina vakcinišu o trošku Fonda.

"Ona je jako važna i za muški pol, koji su, ne samo prenosioci, nego, takođe, kao i ženski pol, mogu da dobiju karcinom, samo u kasnijoj životnoj dobi", navela je Sanja Radojević Škodrić.

Istakla je da je karcinom grlića materice jedan od vodećih karcinoma u Srbiji i da je, posle karcinoma dojke, drugi po učestalosti izazivača smrtnosti kod žena.

Vakcinisano je 26.000 mladih, a kako je rekla direktorka RFZO, nisu zadovoljni tim brojem. Dodala je da su mladi svesni opasnosti od HPV virusa, ali da bi trebalo više raditi na tome sa njihovim roditeljima.

Nova lista inovativnih lekova do kraja godine

Govoreći o inovativnim terapijama, Sanja Radojević Škodrić rekla je da je u poslednjih šest godina na listu stavljeno 80 inovativnih lekova, a da je od 2007. do 2015. na istu listu stavljen 21 lek.

Istakla je da je 2023. godine za inovativne lekove izdvojeno 5,8 milijardi dinara, dok je u prethodnom periodu, kako je rekla, za takve lekove izdvajano manje sredstava.

Direktorka RFZO je navela da će do kraja godine biti objavljena nova lista inovativnih lekova.

PRVA INFEKCIJA ROTAVIRUSA JE NAJTEŽA Ovo su 3 ključna simptoma, a evo kada stanje zahteva hospitalizaciju

Rota virus počinje naglo, povišenom temperaturom, malaksalošću, povraćanjem, obilnim vodenim stolicama i grčevima u stomaku, ali kod mnoge dece, na sreću, infekcija prođe bez velikih tegoba.

Rota na latinskom znači točak, i virus je dobio naziv zbog toga što kada je prvi put otkriven elektronskim mikroskopom, virusne čestice su izgledale poput točka. Otkriven je 1973. godine, drugim rečima, ovo je tema pola veka rota virusa.

Epidemiolog dr Nebojša Bohucki, iz subotičkog Zavoda za javno zdravlje, kaže za „Blic“ da u prirodi imamo veliki broj različitih rotavirusa, tačnije devet, ali za čoveka je bitan samo rotavirus A. Ostale vrste izazivaju bolesti kod životinja.

- Iako imamo jednu vrstu odgovornu za čoveka, postoji više ferotipova zbog čega obolevamo više puta tokom života. Prva infekcija je uvek najteža, a druge su lakše. Konkretno, kada se dete rodi zaštićeno je zbog pasivnog prenetog imuniteta koje je dobilo od majke, plus ako majka doji onda je još bolje. Počev od trećeg meseca, naročito od šestog dolazi prva infekcija. Nastaje akutni proliv. Tri stvari su bitne, proliv, povraćanje i povišena temperatura koja je često preko 39 stepeni. Zbog ovakve kliničke slike dete gubi tečnost, elektrolite, i ako ovakvo stanje potraje zahteva hospitalizaciju – kaže dr Nebojša Bohucki.

Virus je jako čest i zauzima vodeće mesto. Kada je reč o akutnim prolivima kod dece, odojčadi i male dece, to traje do pet godine kada dete dolazi u kontakt sa novim serotipovima, dobija reinfekcije, ali su one blaže. Nakon pete godine se više ne beleži ovo stanje iako dete može asimptomatski da oboli.

- Interesantno je što i odrasle osobe, stare, nakon 65 godina života, mogu ponovo da oboljevaju od rota virusnih infekcija. O ovome se nije govorilo u prošlosti, niti smo mi učili o tome, ali primećeno je u domovima za stare i u bolnicama. To je logično, jer su stari davno imali tu infekciju i imaju kompromitovan oslabljen imuni sistem, tako da to izgleda nije priča samo o deci – objašnjava epidemiolog.

U svetu od proliva umre milion i po dece

Dr Bohucki kaže da u svetu godišnje, kada je reč o prolivima, umire čak milion i po dece. Razlog je ili vanredno stanje, rat, ili su bolnice udaljene, i nažalost, veliki broj dece premine, a sam rota virus je kriv za nekoliko stotina hiljada smrtnih slučajeva. Reč je o planetarno raširenom patogenu koji je nemoguće izbeći!

- Nemoguće ga je izbeći jer je izuzetno otporan. U spoljašnjoj sredini može da preživi mesecima, jako je nezgodan protivnik. Potom, ovog uzročnika izbacuje svako ko je oboleo, pre svega deca, i nekoliko nedelja nakon što se oporave. Znači, dete dobije u kolektivu virus, ima proliv, ne ide u vrtić ili jaslice, zatim se vrati, ali još nekoliko nedelja može da izlučuje direktnim kontaktom – kaže dr Nebojša Bohucki.

On ističe da dete na vrhuncu bolesti u jednom gramu stolice može da ima od nekoliko stotina miliona do čak 10 milijardi virusa, a za bolest je dovoljno od 10 do 100 virusnih čestica.

Prevenција pranje ruku i higijena

Virusi se masovno izbacuju stolicom, ali problem je direktni kontakt i sve što osoba, dete, dodirne rukama, kvake, slavine, igračke...a deca sve dodiruju i stavljaju prste u usta.

- Iako je prevencija pranje ruku i poboljšanje higijenskih uslova, to nije donelo opadanju broja obolelih. Treba se javiti lekaru, to je poenta! Lekar procenjuje da li je za hospitalizaciju. Inkubacija je jako kratka, do 48 sati. Nakon isteka inkubacije dete već postaje zarazno, zbog toga se lako širi u svim kolektivima – kaže dr Bohucki.

Ako dete ne ide u kolektiv, roditelji ili bilo ko od odraslih osoba sa kojima živi neće oboleti, oni će biti asimptomatski oboleli jer imaju imunitet, međutim, oni mogu da zaraze svoju decu u kući.

Uvek u hladnijem periodu godine raste broj obolelih. Počinje jesen i za očekivati je da u novembru i decembru bude maksimum i onda će početi da opada, ali se cele godine beleže oboleli.

- Postoji vakcina. U zemljama gde se primenjuje je došlo do smanjenja broja pre svega hospitalizovanih, jer vakcina ne može apsolutno da zaštiti, ali čuva od najtežeg, a to je bolničko lečenje. Vakcina je oralna, živa vakcina je u pitanju. Ukapa se u usta i dete proguta nekoliko kapi, jako je zgodna za aplikaciju. Postoji od 2006. godine, čak dve vrste. Primenjuje se u zapadnim zemljama, kod nas nije obavezna, ali ako neko želi može da dođe do nje. Primenjuje se u tri doze, u drugom, četvrtom i šestom mesecu se ukapa detetu u usta i ono je onda zaštićeno u najvećoj meri, a ako oboli imaće blažu kliničku sliku – zaključuje naš stručnjak dr Nebojša Bohucki.

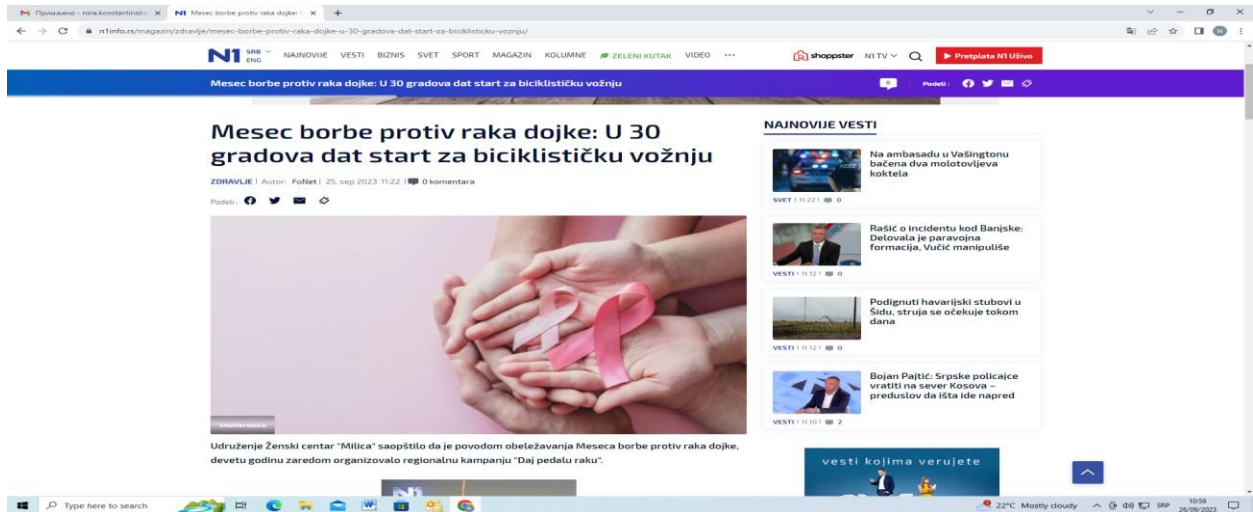
Ove godine registrovano 15 epidemija

Tokom ove godine registrovano 15 epidemija enteritisa uzrokovanih rotavirusom, u kojima je obolela 171 osoba. Sve epidemije su registrovane u predškolskim ustanovama.

Kod dece mlađe od tri meseca, koja su i dalje zaštićena majčinim imunitetom, infekcija prolazi bez simptoma. Sa druge strane, kod simptomatske infekcije bolest počinje naglo, povišenom temperaturom, malaksalošću, povraćanjem, obilnim vodenim stolicama i grčevima u stomaku. U odnosu na druge crevne infekcije dečjeg doba, povraćanje i prolivi znatno su učestaliji, pa postoji mogućnost razvoja teške dehidracije i razvoja stanja šoka.

Period inkubacije je od 24 do 72 sata. Period tokom koga zaraženi može širiti infekciju traje neposredno pre početka bolesti, tokom akutne faze bolesti i do sedam dana nakon bolesti, dok traje izlučivanje virusa.

Simptomi rotavirusa uglavnom traju od četiri do šest dana, a osmog dana od infekcije rotavirus obično ne može da se izoluje iz fecesa.

Mesec borbe protiv raka dojke: U 30 gradova dat start za biciklističku vožnju

Udruženje Ženski centar "Milica" saopštilo da je povodom obeležavanja Meseca borbe protiv raka dojke, devetu godinu zaredom organizovalo regionalnu kampanju "Daj pedalu raku".

U okviru kampanje je u 30 gradova širom Srbije dat start za biciklističku vožnju, a na centralnoj manifestaciji u Beogradu pušteni su baloni podrške svima koji prolaze kroz proces lečenja raka dojke i ginekoloških karcinoma.

Rak dojke je najčešći karcinom kod žena, a rano otkrivanje je glavni preduslov za uspešno lečenje i zbog toga je skrining program najvažniji korak.

Prema podacima Instituta za javno zdravlje Srbije „Dr Milan Jovanović Batut“, u prethodnih pet godina svake godine prosečno je bilo registrovano oko 4.500 novoobolelih žena, a prosečno je svake godine umrlo oko 1.700 žena.

Kako se tinejdžerke u Srbiji štite od neželjene trudnoće i koliko je njih završilo na abortusu: Danas je Svetski dan kontracepcije

Stanovništvo u Srbiji pretežno primenjuje tradicionalne metode kontracepcije, a zbog njihove nedovoljne efikasnosti često se suočava sa neželjenom trudnoćom i pribegava indukovanom abortusu.

Danas je Svetski dan kontracepcije, a prema podacima Instituta za javno zdravlje Vovodine o rezultatima poslednjeg istraživanja zdravlja stanovništva Srbije, dve petine žena starosti od 15 do 49 godina ili 40,4 odsto, koje su bile seksualno aktivne u posmatranom periodu, koristile su neko od savremenih metoda kontracepcije.

Savremene metode kontracepcije su značajno manje koristile žene sa nižim obrazovanjem i žene iz najsiromašnijih domaćinstava. U istoj dobnoj grupi žena, procenat njih koje su udate ili žive u vanbračnoj zajednici, a koje su koristile savremene metode kontracepcije je manji i iznosio je 34,8 odsto.

Namerni prekid trudnoće

Tradicionalne metode kontracepcije je koristilo 17,1 odsto žena, od 15 do 49 godina. Od ukupnog broja žena iste starosne dobi 1,1 odsto je imalo namerni prekid trudnoće (0,9 odsto devojaka uzrasta od 15 do 19 godina).

Namerni prekid trudnoće je u većem procentu bio zastupljen kod žena nižeg obrazovanja. Prema rezultatima poslednjeg istraživanja ponašanja u vezi sa zdravljem dece školskog uzrasta u Republici Srbiji, nešto manje od dve trećine učenika prvog razreda srednje škole koji su stupili u seksualne odnose je koristilo (64,5 odsto) kondom, dok je 13,2 odsto kao metod zaštite prilikom poslednjeg odnosa koristilo pilule za kontracepciju.

Svetski dan kontracepcije se obeležava svake godine 26. septembra. Kampanja je pokrenuta 2007. godine na globalnom nivou, sa ciljem da se istakne važnost upotrebe različitih metoda kontracepcije i odgovornog seksualnog ponašanja tako da se omogući svim seksualno aktivnim osobama, posebno mladima, informisan izbor o njihovom seksualnom i reproduktivnom zdravlju.

Tema ovogodišnjeg Svetskog dana kontracepcije „Moć opcija“ osvetljava ključnu ulogu koju izbor kontracepcije igra u osnaživanju pojedinaca da preuzmu kontrolu nad svojim reproduktivnim zdravljem.

Pravo na seksualno i reproduktivno zdravlje

Planiranje porodice, kako stoji na sajtu Instituta za javno zdravlje Vojvodine, omogućava pojedincima i parovima da planiraju i ostvare željeni broj dece i da planiraju vreme njihovog rađanja i razmak između porođaja. Planiranje porodice je, takođe, pitanje seksualnih i reproduktivnih prava.

Pravo na seksualno i reproduktivno zdravlje predstavlja jedno od osnovnih ljudskih prava, koje podrazumeva da je ljudima omogućeno da ostvaruju bezbedne seksualne odnose na zadovoljstvo oba partnera, da ne doživljavaju prinudu i nasilje i da ne strahuju od seksualno prenosivih infekcija i neželjene trudnoće, kao i da mogu da kontrolišu plodnost na način koji ne izaziva neželjene posledice po njihovo zdravlje.

Svetska zdravstvena organizacija (SZO) se zalaže za promociju planiranja porodice i kontracepcije kreiranjem smernica zasnovanih na dokazima o bezbednosti i pružanju usluga kontracepcije i obezbeđivanju ljudskih prava u programima kontracepcije.

Pristup različitim metodama kontracepcije osigurava da ljudi mogu da izaberu ono što im najbolje odgovara, uzimajući u obzir faktore kao što su način života, zdravstveno stanje i budući planovi.

Savremene metode kontracepcije obuhvataju kombinovanu hormonsku kontracepciju (u vidu tableta, flastera, vaginalnog prstena i depo-injekcija), progestagensku hormonsku kontracepciju (u vidu tableta, vaginalnog prstena, depo-injekcija i implanata), intrauterinu kontracepciju (u vidu intrauterinih uložaka sa bakrom i intrauterinih sistema sa levonorgestrelom), barijernu kontracepciju (u vidu muških i ženskih kondoma, dijafragmi i cervikalnih kapa), spermicide, voljnu sterilizaciju žene i muškarca i hitnu kontracepciju.

Procene SZO

– 214 miliona žena generativnog doba iz zemalja u razvoju koje ne koriste nikakvu metodu kontracepcije imaju nezadovoljenu potrebu za modernom kontracepcijom.

– upotreba modernih metoda kontracepcije sprečila bi 308 miliona neplaniranih trudnoća, dok bi ispunjavanje svih nezadovoljenih potreba žena za modernim metodima kontracepcije sprečilo dodatnih 67 miliona neželjenih trudnoća na godišnjem nivou.

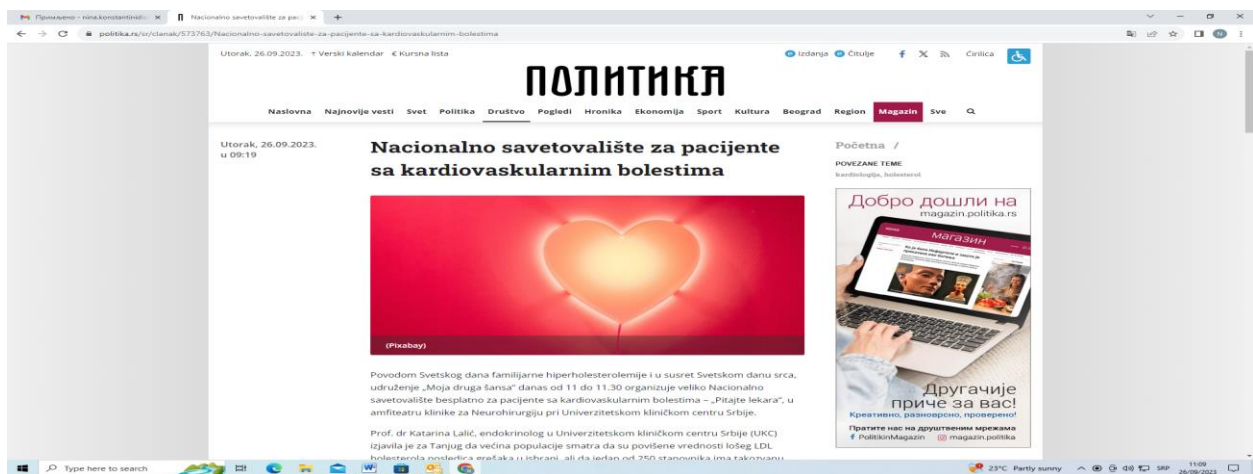

– oko 15 miliona adolescenata koristi neku od modernih metoda kontracepcije, dok 23 miliona adolescenata ima nezadovoljenu potrebu za modernom kontracepcijom i stoga su pod povećanim rizikom od neželjene trudnoće.

Tradicionalni metodi kontracepcije

Tradicionalni metodi kontracepcije su apstinencija, metodi zasnovani na određivanju perioda takozvanih plodnih dana na osnovu merenja bazalne temperature, kalendara menstruacije ili karakteristika cervikalne sluzi, metod prekinutog snošaja – coitusa interruptusa i metod laktacione amenoreje.

ПОЛИТИКА

Nacionalno savetovalište za pacijente sa kardiovaskularnim bolestima

Povodom Svetskog dana familijarne hiperholesterolemije i u susret Svetskom danu srca, udruženje „Moja druga šansa“ danas od 11 do 11.30 organizuje veliko Nacionalno savetovalište besplatno za pacijente sa kardiovaskularnim bolestima – „Pitajte lekara“, u amfiteatru klinike za Neurohirurgiju pri Univerzitetском kliničkom centru Srbije.

Prof. dr Katarina Lalić, endokrinolog u Univerzitetском kliničkom centru Srbije (UKC) izjavila je za Tanjug da većina populacije smatra da su povišene vrednosti lošeg LDL holesterola posledica grešaka u ishrani, ali da jedan od 250 stanovnika ima takozvanu genetsku grešku, koja se nasleđuje, a zbog koje organizam sam sintetiše velike količine holesterola u cirkulaciji.

„Reč je o bolesti, koja se stručno zove familijarna hiperholesterolemija, a osobe koje je imaju mogu već sa 30 ili 40 godina da dobiju infarkt srca ili šlog“, kaže Lalić.

Ona navodi da pacijenti sa povišenim LDL holesterolom najčešće ništa ne osećaju i nemaju nikakve simptome i da se kod mnogih pacijenata povišeni holesterol otkrije tek kada dožive infarkt miokarda.

Ističe da je to razlog zašto bi svako trebalo da poseti svog lekara i proveriti vrednosti LDL holesterola.

„Prvi skrining test za LDL holesterol muškarci bi trebalo da urade sa 35, a žene sa 45 godina ili i ranije ukoliko postoje druge pridružene bolesti, ukoliko u porodici postoji istorija osoba koje su rano doživele srčani ili moždani udar”, ukazuje Lalić.

Dodaje da je nakon skrininga vrlo važno konsultovati se sa lekarom koji će u odnosu na vrednosti LDL holesterola i druge parametre i faktore rizika, kao što su prethodni kardiovaskularni događaji u porodici, odrediti visinu kardiovaskularnog rizika i uputiti pacijenta na dalje lečenje.

„Povišeni holesterol se može otkriti vrlo rano, nekada već u predškolskom uzrastu. Osoba se rodi sa povišenim holesterolom, koji dalje godinama samo raste. Veliki problem je što taj holesterol ne boli, ne daje nikakve simptome i ne tako retko otkrije se tek onda kada napravi komplikaciju u vidu ateroskleroze, odnosno srčanog udara ili šloga”, navodi Lalić.

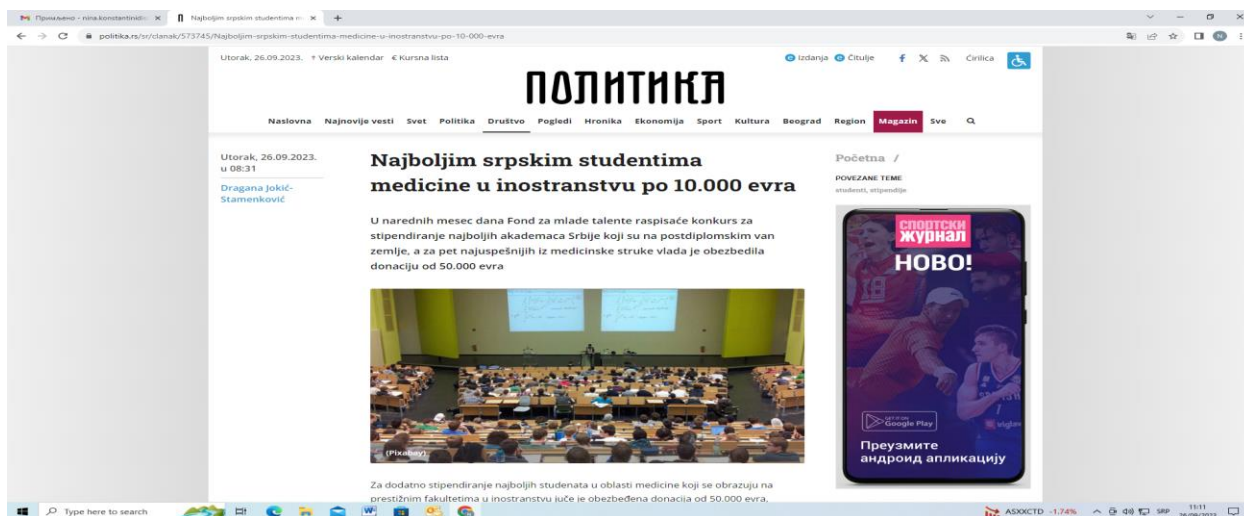
Ona objašnjava da se najprostijim vađenjem krvi može na vreme otkriti da li postoji povišen holesterol, kako bi se na vreme mogao smanjiti njegov loš i poguban uticaj na zidove krvnih sudova. Ako nisu bolesni, svi građani najmanje jednom godišnje bi trebalo da provere LDL holesterol, a ukoliko imaju povišen LDL holesterol potrebno je da na četiri do šest nedelja proveravaju njegovu vrednost.

„Kod osoba koje genetski imaju povišen nivo holesterola, on se ne može smanjiti samo dijetom iz prostog razloga što naš organizam 70 do 80 odsto dnevnih potreba za holesterolom stvara sam, sintetiše ga u jetri. Iz tog razloga neko ko je vegetarijanac ili vegan neće umreti što nema holesterola u ishrani, jer ga mi sami stvaramo”, navodi Lalić.

Ona dodaje da je kod osoba koje imaju genetsku grešku značajno povećana sinteza holesterola, dakle one same prave ogromnu količinu holesterola u cirkulaciji i objašnjava da samo dijeta ne može da pomogne i da je neophodno zaustaviti tu sintezu holesterola, koju se vrlo uspešno, unazad 40 godina, leči statinima.

„Kada statini nisu dovoljni i kada oni ne mogu da ostvare tu ciljnu vrednost, poslednjih godina razvijena je inovativna terapija, koja predstavlja prekretnicu u lečenju holesterola. Ti lekovi obezbeđuju dobru efikasnost, mogu se davati dva puta mesečno, a najnovije generacije tih lekova se daju jednom u šest meseci u vidu supkutane injekcije”, rekla je Lalić. Ona dodaje da su ti lekovi dostupni i kod nas, još u ograničenom broju, jer nisu još na pozitivnoj listi lekova.

ПОЛИТИКА

Najboljim srpskim studentima medicine u inostranstvu po 10.000 evra

U narednih mesec dana Fond za mlade talente raspisaće konkurs za stipendiranje najboljih akademaca Srbije koji su na postdiplomskim van zemlje, a za pet najuspešnijih iz medicinske struke vlada je obezbedila donaciju od 50.000 evra

Za dodatno stipendiranje najboljih studenata u oblasti medicine koji se obrazuju na prestižnim fakultetima u inostranstvu juče je obezbeđena donacija od 50.000 evra, zahvaljujući ugovoru koji su u Vladi Srbije potpisali dr Jelena Begović, ministarka nauke, tehnološkog razvoja i inovacija, i Aleksandar Popović, generalni direktor kompanije „Novo Nordisk“ za Srbiju i Crnu Goru. Ministarka Begović ugovor je potpisala u ime Fonda za mlade talente Republike Srbije, koji je tokom 15 godina postojanja dodelio više od 40.000 stipendija i nagrada najboljim studentima i učenicima u Srbiji, u ukupnom iznosu od 10,5 milijardi dinara, što ga čini najvećim fondom ovog tipa u regionu.

Ovim je simbolično i najavljeno da, u okviru sveobuhvatne reforme, Fond za mlade talente otvara vrata za saradnju sa privatnim sektorom, kako bi obezbedio dodatnu podršku talentima Srbije. U Ministarstvu nauke ističu da je zbog toga pomenuti ugovor o donaciji značajan korak koji odslikava nastavak posvećenosti vlade obrazovanju, nauci i talentima i kojim se stvara osnov za prosperitetnu budućnost zemlje.

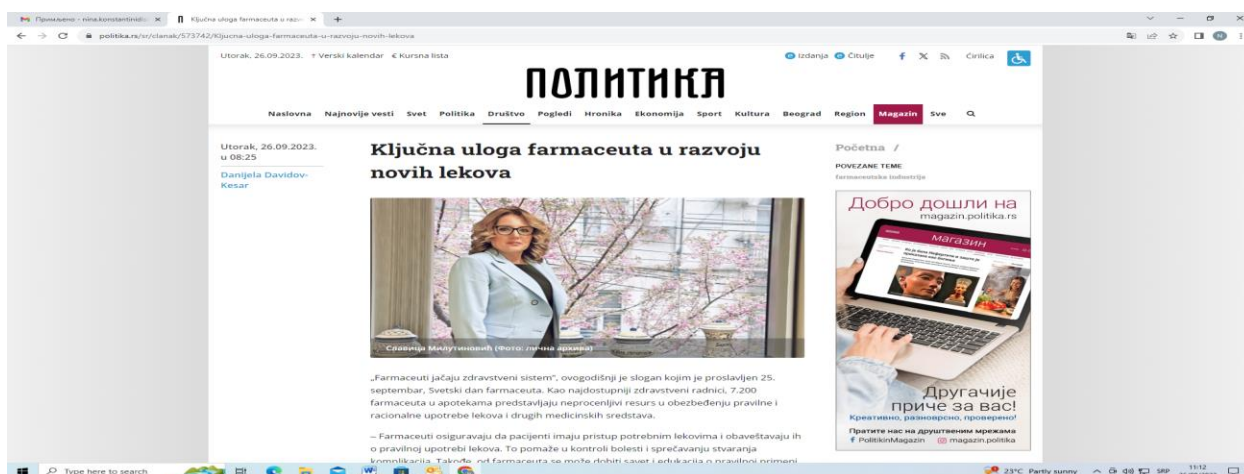
– Ovo je svetli primer kako i privatni sektor može i treba da se uključi u najvažniju misiju uspešnog društva u 21. veku: podršku obrazovanju, nauci, inovacijama, podršku uspešnim i talentovanim mladim ljudima. Zato želim da iskoristim ovu priliku i pozovem i druge društveno odgovorne kompanije da se pridruže ovakvoj praksi i da zajedno gradimo uspešno društvo, zasnovano na znanju i inovacijama – istakla je ministarka Begović.

U narednih mesec dana, Fond za mlade talente raspisaće konkurs za stipendiranje najboljih studenata Srbije koji su upisali postdiplomske studije na vodećim fakultetima u inostranstvu. U okviru ovog konkursa, za pet najbolje rangiranih studenata u oblasti medicine biće dodeljene dodatne stipendije pod nazivom „Medicina za generacije”, koje finansira kompanija „Novo Nordisk”, u bruto iznosu od po 10.000 evra.

– Ponosni smo što imamo priliku da podržimo najtalentovanije studente medicine iz Srbije i pomognemo im da najnaprednija svetska naučna dostignuća donesu u svoju zemlju, baš kao što je to pre 100 godina uradio osnivač naše kompanije dr August Krog – istakao je Aleksandar Popović.

Stipendije kompanije „Novo Nordisk” posvećene su danskom naučniku dr Augustu Krogu, dobitniku Nobelove nagrade u oblasti fiziologije i medicine, koji je bio i njen osnivač pre tačno jednog veka.

ПОЛИТИКА

Ključna uloga farmaceuta u razvoju novih lekova

„Farmaceuti jačaju zdravstveni sistem”, ovogodišnji je slogan kojim je proslavljen 25. septembar, Svetski dan farmaceuta. Kao najdostupniji zdravstveni radnici, 7.200 farmaceuta u apotekama predstavljaju neprocenljivi resurs u obezbeđenju pravilne i racionalne upotrebe lekova i drugih medicinskih sredstava.

– Farmaceuti osiguravaju da pacijenti imaju pristup potrebnim lekovima i obaveštavaju ih o pravilnoj upotrebi lekova. To pomaže u kontroli bolesti i sprečavanju stvaranja komplikacija. Takođe, od farmaceuta se može dobiti savet i edukacija o pravilnoj primeni lekova, kao i o načinima održavanja zdravlja i prevenciji bolesti. Prateći pacijente tokom terapije, farmaceuti mogu da identifikuju i reše potencijalne probleme, poput interakcija lekova ili neželjenih efekata. Farmaceuti igraju ključnu ulogu u istraživanju i razvoju novih lekova i terapija, čime doprinose napretku medicine. Tokom pandemija bili smo ključni u distribuciji vakcina i lekova, kao i u obuci zdravstvenih radnika za pravilnu primenu, dok u bolnicama, farmaceuti igraju ulogu u kontroli infekcija kroz upravljanje antimikrobnom terapijom i

praćenje pravilnog rukovanja lekovima – ističe Slavica Milutinović, direktorka Farmaceutске komore Srbije.

Povodom Svetskog dana farmaceuta, Farmaceutска komora Srbije tokom septembra i oktobra meseca sprovodi akciju edukacije dece u vrtićima, predškolskim ustanovama i školama na različite teme, jer znanje i vaspitanje o zdravlju mora da se neguje odmalena.

– Odabrane su teme u zavisnosti od uzrasta dece, pa smo tako za predškolce i mlađe osnovce namenili predavanja – „Kako da porastemo zdravi i snažni“, „Moj farmaceut i ja“ i „Superheroji za našu planetu“ – kako da budemo čuvari prirode i zdravlja. Starijim osnovcima od petog do osmog razreda, namenili smo teme „Ekološki detektivi“ – otkrivamo uticaj hemikalija na planetu i naše zdravlje, „Dobro razmislite! Zašto su toliko opasni duvan, elektronske cigarete i alkohol?“ i „Čas apotekarstva“ na času biologije – zašto su bakterije sve otpornije na antibiotike – objašnjava Milutinovićeva.

Farmaceutска komora Srbije stalno unapređuje ulogu farmaceuta uvođenjem standardizovanih farmaceutskih usluga.

– Trenutno u apotekama ima blizu 900 savetnika farmaceuta, koji sprovode pet usluga za pacijente. Reč je o standardizovanim farmaceutskim uslugama za pacijente sa astmom, za pacijente sa dijabetesom, standardizovana farmaceutска usluga prilikom izdavanja antibiotika, postkovid savetovalište i savetovalište „Pitaj me za HPV“. Svaki savetnik nosi bedž za određenu uslugu i time ga pacijenti mogu lakše prepoznati – napominje Milutinovićeva.

Sledeća usluga koja se uvodi u apoteke jeste savetovalište za pacijente obolele od hipertenzije.